

SocialdepartementetMottagare
Se bilaga

Uppdrag att samordna, stödja och följa upp genomförandet av den nationella strategin inom området psykisk hälsa och suicidprevention

Regeringens beslut

Regeringen ger Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen i uppdrag att samordna, stödja och följa upp genomförandet av den nationella strategin inom området psykisk hälsa och suicidprevention, i enlighet med den inriktning som anges i skrivelsen Det handlar om livet – nationell strategi inom området psykisk hälsa och suicidprevention (skr. 2024/25:77).

Regeringen ger även Arbetsförmedlingen, Arbetsmiljöverket, Boverket, Brottsförebyggande rådet, Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd, Försäkringskassan, Inspektionen för vård och omsorg, Jämställdhetsmyndigheten, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Läkemedelsverket, Mediemyndigheten, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Myndigheten för stöd till trossamfund, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Polismyndigheten, Rättsmedicinalverket, Sametinget, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, Statens institutionsstyrelse, Statens skolverk och Trafikverket i uppdrag att medverka i arbetet.

Vid genomförandet av uppdraget ska Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen samverka med den nationella samordnaren för ett samlat suicidpreventivt arbete (S2024/00816).

Vidare ska Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen föra dialog med och inhämta kunskap, erfarenheter och insikter från i övrigt berörda

myndigheter, däribland Barnombudsmannen, Diskrimineringsombudsmannen, Statens skolinspektion, länsstyrelserna och SOS Alarm.

Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen ska därutöver föra dialog med och inhämta kunskap och erfarenheter från de övriga aktörer som berörs av uppdragets genomförande såsom Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), regioner och kommuner, professionsföreningar, patient-, brukar- och anhörigorganisationer, civilsamhällets organisationer inbegripet trossamfunden, näringslivet, samt forskarsamhället och arbetsmarknadens parter.

Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen ska, efter samråd med de myndigheter som får i uppdrag att medverka i arbetet, senast den 19 december 2025 lämna en delredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet). Delredovisningen ska innehålla en plan för uppdragets genomförande, inbegripet de insatser och aktiviteter som Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen har vidtagit och avser att vidta inom ramen för uppdraget.

Delredovisningen ska även innehålla en myndighetsgemensam handlingsplan med aktiviteter för genomförandet av strategin under perioden 2026–2028. Av delredovisningen ska framgå vilka aktiviteter som har prioriterats och utgångspunkterna för detta, hur aktiviteterna ska genomföras och slutföras, och av vem, samt hur aktiviteterna ska följas upp. Vidare ska framgå hur övriga berörda aktörer, såsom SKR, kommuner och regioner samt civilsamhällets organisationer, har involverats i arbetet med framtagande, genomförande och uppföljning av aktiviteter.

Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen ska, efter samråd med de myndigheter som får i uppdrag att medverka i arbetet, senast den 19 december 2026 respektive den 19 december 2027 lämna en delredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet). Delredovisningen ska innehålla en beskrivning av hur arbetet med uppdraget fortskrider, identifierade hinder och möjligheter i arbetet samt eventuella fortsatta utvecklingsbehov inom området.

Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen ska, efter samråd med de myndigheter som får i uppdrag att medverka i arbetet, senast den 19 december 2028 lämna en slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet). Slutredovisningen ska inbegripa en lägesrapport som innehåller en samlad uppföljning med fokus på hur genomförandet av

strategin fortlöper på nationell, regional och lokal nivå med avseende på resultat, måluppfyllelse och effekter av vidtagna insatser, inbegripet de eventuella statsbidrag som har fördelats till kommuner och regioner för ändamålet. I de fall det bedöms möjligt och motiverat ska fördjupande analyser göras för att söka påvisa effekterna av vidtagna insatser inom för uppdraget centrala indikatorer. Därtill ska oberoende följeforskning genomföras. I slutredovisningen ska även en bedömning av den verksamhet som har genomförts av myndigheterna inom ramen för uppdraget ingå, liksom förslag på eventuella behov av fortsatta utvecklingsinsatser inom området i syfte att uppnå den nationella strategins vision, övergripande mål och delmål.

Samtliga redovisningar ska, i de fall som de bedöms föranleda utgifter för den statliga budgeten, innehålla eventuella kostnadsberäkningar för de föreslagna insatsernas genomförande. Eventuella förslag på insatser ska vara ändamålsenliga och kostnadseffektiva, rymmas inom befintliga ekonomiska ramar och ta hänsyn till berörda myndigheters och andra aktörers samlade administrativa börda.

För uppdraget avsätts totalt 60 000 000 kronor under 2025. Av dessa medel får Folkhälsomyndigheten använda 21 000 000 kronor, Socialstyrelsen använda 13 000 000 kronor och Arbetsförmedlingen använda 2 000 000 kronor. Vidare får Arbetsmiljöverket, Boverket, Brottsförebyggande rådet, Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd, Försäkringskassan, Inspektionen för vård och omsorg, Jämställdhetsmyndigheten, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Läkemedelsverket, Mediemyndigheten, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Myndigheten för stöd till trossamfund, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Polismyndigheten, Rättsmedicinalverket, Sametinget, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, Statens institutionsstyrelse, Statens skolverk och Trafikverket använda 1 000 000 kronor vardera.

Medlen ska redovisas mot det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2025 uppförda anslaget 1:8 Bidrag till psykiatri, anslagsposten 3 Till Kammarkollegiets disposition.

Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2025.

Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas senast den 31 mars 2026 till Kammarkollegiet. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning av använda medel lämnas till Kammarkollegiet.

Redovisning, rekvisition och återbetalning ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Ärendet

Psykisk ohälsa och suicid är stora folkhälsoutmaningar, såväl i Sverige som inom EU och internationellt, och innebär ofta stora konsekvenser för såväl individen och dennes anhöriga och närstående som för samhället i stort. Sedan mitten av 1990-talet har flera stora nationella satsningar genomförts för att förbättra den psykiska hälsan i Sverige, men det finns fortfarande utmaningar inom området. Även om merparten av befolkningen uppger att de har ett gott psykiskt välbefinnande upplever allt fler olika psykiska besvär, i synnerhet barn och unga. Det är allvarligt, särskilt då stöd, vård och behandling för psykiatriska tillstånd inte sällan brister. När samhället förändras kan också nya behov av insatser uppstå för att främja psykisk hälsa, förebygga psykisk ohälsa och suicid och ge vård och stöd till de som behöver. I detta arbete behöver många samhällsaktörer agera tillsammans och arbeta långsiktigt.

Regeringen har under senare år vidtagit åtgärder i det nationella arbetet med psykisk hälsa och suicidprevention, vilket bl.a. har inbegripit uppdrag till statliga myndigheter, medel till det civila samhällets organisationer, nationella forskningsinitiativ och riktade medel till kommuner och regioner för att utveckla arbetet med psykisk hälsa och suicidprevention, vidareutveckla den nära vården samt öka tillgängligheten till hälso- och sjukvården och barn- och ungdomspsykiatri.

Som ett led i detta utvecklingsarbete gav regeringen i juli 2020 Folkhälso-myndigheten och Socialstyrelsen i uppdrag att, i nära samverkan med 24 berörda myndigheter, inkomma med underlag inför en kommande nationell strategi inom området psykisk hälsa och suicidprevention (S2020/06171). Myndigheternas förslag till nationell strategi, som redovisades till regeringen i september 2023, utgår från en bred och tvärsektoriell ansats som ger en

gemensam riktning för hela samhället i arbetet med att främja psykiskt välbefinnande, förebygga psykisk ohälsa och suicid, och förbättra livsvillkoren för personer som lever med olika psykiatriska tillstånd. Vidare inbegriper förslaget indikatorer för uppföljning, ett uppföljningssystem samt förslag på hur myndigheterna kan stödja samordningen, genomförandet och uppföljningen av strategin.

För att bidra till ett mer systematiskt, samordnat och effektivt arbete och öka samverkan i arbetet med att främja den psykiska hälsan och förebygga psykisk ohälsa och suicid har regeringen beslutat skrivelsen Det handlar om livet – nationell strategi inom området psykisk hälsa och suicidprevention (skr. 2024/25:77). Skrivelsen, som innehåller en nationell strategi, syftar till att ge en långsiktig inriktning för arbetet inom området under de kommande tio åren. Den nationella strategin utgår från en vision och innehåller fyra övergripande mål och sju delmål med prioriterade insatser som ska vägleda arbetet inom området. Detta ska bidra till ett mer systematiskt, samordnat och effektivt arbete och öka samverkan i arbetet med att främja den psykiska hälsan och förebygga psykisk ohälsa och suicid. Som komplement till den nationella strategin har regeringen även presenterat en handlingsplan för genomförandet av den nationella strategin för perioden 2025–2026.

I arbetet med att förbättra den psykiska hälsan och förebygga suicid behöver hela samhället ingå. För att strategin ska göra skillnad behövs fortsatt ansvarstagande från redan aktiva aktörer inom området men också ett utökat engagemang från ytterligare berörda aktörer i arbetet. Det kräver fortsatta insatser både i det offentliga och i det civila samhället, och på nationell, regional och lokal nivå. I det arbetet har berörda statliga myndigheter en central roll.

Mot den bakgrunden ges Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen samt de övriga myndigheter som berörs av detta beslut det här uppdraget.

Närmare om uppdraget

Inom ramen för uppdraget ska Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen, i samverkan med de övriga myndigheter som ges i uppdrag att medverka i arbetet, samordna, stödja och följa upp genomförandet av den nationella strategin inom området psykisk hälsa och suicidprevention.

Inom ramen för uppdraget ska Folkhälsomyndigheten

- ta initiativ till och utforma insatser inom ramen för uppdraget, utifrån de prioriteringar som myndigheten bedömer som angelägna för att uppnå strategins vision, övergripande mål och delmål.
- ansvara för nationell samordning av de myndigheter och andra aktörer som berörs av strategin och dess genomförande,
- ha huvudansvar för framtagandet av en myndighetsgemensam handlingsplan med aktiviteter för genomförandet och uppföljningen av strategin under perioden 2025–2028,
- följa upp genomförandet av strategin, inbegripet den myndighetsgemensamma handlingsplanen, dels genom en lägesrapport, dels genom löpande fördjupade kartläggningar och analyser,
- synliggöra och kommunicera arbetet med strategins genomförande samt resultatet av uppföljningar inbegripet rekommendationer och utvecklingsbehov,
- upprätta, förvalta och administrera ett uppföljningssystem, inbegripet ett eventuellt arbete för att utveckla ytterligare indikatorer, i syfte att kunna följa utvecklingen mot strategins vision, övergripande mål och delmål,
- utveckla stödet till berörda myndigheter och aktörer på lokal och regional nivå samt andra berörda aktörer i arbetet med den nationella strategins samordning, genomförande och uppföljning,

Inom ramen för uppdraget ska Socialstyrelsen tillsammans med Folkhälsomyndigheten

- ta initiativ till och utforma insatser inom ramen för uppdraget, utifrån de prioriteringar som myndigheten bedömer som angelägna för att uppnå strategins vision, övergripande mål och delmål.
- bidra till nationell samordning av de myndigheter och andra aktörer som berörs av strategin och dess genomförande,
- ansvara för framtagandet av en myndighetsgemensam handlingsplan med aktiviteter för genomförandet och uppföljningen av strategin under perioden 2025–2028,
- följa upp genomförandet av strategin, inbegripet den myndighetsgemensamma handlingsplanen, dels genom en lägesrapport, dels genom löpande fördjupade kartläggningar och analyser,
- synliggöra och kommunicera arbetet med strategins genomförande samt resultatet av uppföljningar inbegripet rekommendationer och utvecklingsbehov,

- bidra till att upprätta, förvalta och administrera ett uppföljningssystem, inbegripet ett eventuellt arbete för att utveckla indikatorer, i syfte att kunna följa utvecklingen mot strategins vision, övergripande mål och delmål,
- utveckla stödet till berörda myndigheter och aktörer på lokal och regional nivå samt andra berörda aktörer i arbetet med den nationella strategins samordning, genomförande och uppföljning,

Inom ramen för uppdraget ska de övriga myndigheter som har fått i uppdrag att medverka i arbetet

- medverka i den nationella samordningen av de myndigheter och andra aktörer som berörs av strategin och dess genomförande,
- medverka i arbetet med att genomföra och följa upp den nationella strategin, däribland genom att medverka i arbetet med att ta fram en myndighetsgemensam handlingsplan inom området,
- ta initiativ till och utforma insatser baserat på den myndighetsgemensamma handlingsplan som ska tas fram inom uppdraget.

Uppdraget innebär dock inte någon ändring av berörda myndigheters uppgifter eller instruktion eller andra styrdokument. Utgångspunkten för uppdraget är en bred ansats som ger myndigheterna frihet att själva formulera sina prioriteringar inom ramen för arbetet, utifrån sina respektive förutsättningar.

Vid genomförandet av uppdraget ska Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen särskilt verka för att arbeta på ett stödjande och inkluderande sätt. Detta förutsätter att Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen arbetar i nära dialog med övriga berörda aktörer inom ramen för uppdraget.

I arbetet med uppdraget ska de erfarenheter och utvecklingsbehov som framgår av såväl tidigare som pågående relevanta uppdrag och utredningar inom området eller inom närliggande områden tas tillvara. Detta inbegriper bl.a. kunskap och lärdomar från tidigare arbete och utvärderingar inom området psykisk hälsa och suicidprevention, redovisningen av uppdraget att inkomma med underlag inför en kommande nationell strategi inom området psykisk hälsa och suicidprevention (S2020/06171), uppdraget att följa, utvärdera och stödja genomförandet av statens insatser inom området

psykisk hälsa (S2020/01044) samt pågående initiativ inom EU och internationellt.

När uppdraget utförs ska såväl barnrättsperspektivet som funktionshindersperspektivet genomgående beaktas. Vidare ska jämställdhetsperspektivet och särskilt det jämställdhetspolitiska delmålet om jämställd hälsa vara en utgångspunkt. I enlighet med det ska eventuell statistik som presenteras inom ramen för uppdraget så långt som möjligt redovisas könsuppdelad.

Regeringen beräknar att avsätta medel för genomförandet av uppdraget även under perioden 2026–2028, detta under förutsättning att riksdagen har anvisat medel för det aktuella anslaget.

På regeringens vägnar

Jakob Forssmed

Kristina Sinadinovic

Kopia till

Statsrådsberedningen/Internrevision
Justitiedepartementet/DÅ, KRIM, MIG, PO
Försvarsdepartementet/CF ESS
Socialdepartementet/SAM, SF, SL, SOF
Finansdepartementet/BA, OFA OU, SKA S3, SFÖ
Utbildningsdepartementet/F, GV, S
Klimat- och näringslivsdepartementet/EIN
Kulturdepartementet/KKM, MD, SNA
Arbetsmarknadsdepartementet/A, ARM, JÄM, MRD
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet/BB, US
Regeringskansliets förvaltningsavdelning/EKA
Nationell samordnare för ett samlat suicidpreventivt arbete (S2024/00816)
Riksdagens socialutskott
Barnombudsmannen
Diskrimineringsombudsmannen
Länsstyrelserna
SOS Alarm
Statens skolinspektion
Sveriges Kommuner och Regioner